

RAPORT Z BADANIA

URZĘDNIKU, CO WIESZ O ZMIANIE KLIMATU?

PAŹDZIERNIK 2022

IDEA

CEL: ZBADANIE WIEDZY I POSTAW URZĘDNIKÓW WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO DOT. ZMIANY KLIMATU

Badanie przygotowane zostało przez fundację Biznes dla Klimatu, we współpracy z Fundacją Edukacji Klimatycznej oraz zaopiniowane przez dr Krzysztofa Leoniaka z Katedry Psychologii Społecznej przy Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Wsparcie w dystrybucji ankiety wśród pracowników urzędów w województwie pomorskim udzielił Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, a także Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz Urząd Miejski w Gdańsku.

METODA BADAWCZA: ankieta online

LICZBA PRZEBADANYCH OSÓB : 753 (max. błąd próby: 4%)

TERMIN REALIZACJI: sierpień-wrzesień 2022

#1 POZIOM WIEDZY O KLIMACIE – SAMOOCENA

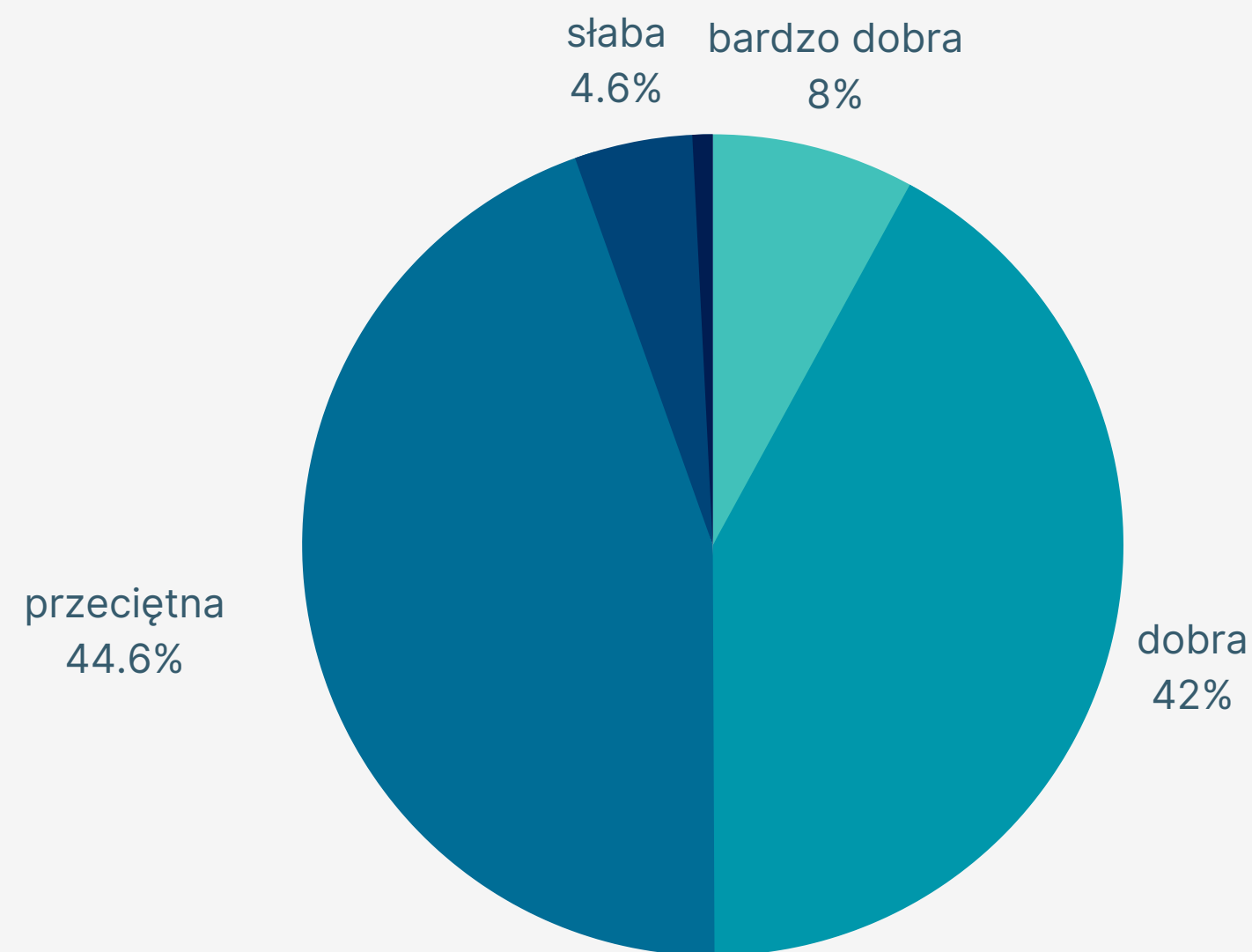
Na początek badania respondenci zostali poproszeni o dokonanie samooceny poziomu swojej wiedzy na temat zmiany klimatu. Co ciekawe, odpowiedzi podzielily się mniej więcej po połowie - połowa z nich ocenia swoją wiedzę na dobrą lub bardzo dobrą, druga połowa na przeciętną lub słabą. Jedynie kilka osób wskazało na bardzo słaby poziom wiedzy.

50%

URZĘDNIKÓW OCENIA SWOJĄ WIEDZĘ
NA TEMAT OBECNEJ ZMIANY KLIMATU
JAKO **DOBRA LUB BARDZO DOBRĄ**

49,2%

URZĘDNIKÓW OCENIA SWOJĄ
WIEDZĘ NA TEMAT OBECNEJ
ZMIANY KLIMATU JAKO
PRZECIĘTNĄ LUB SŁABĄ

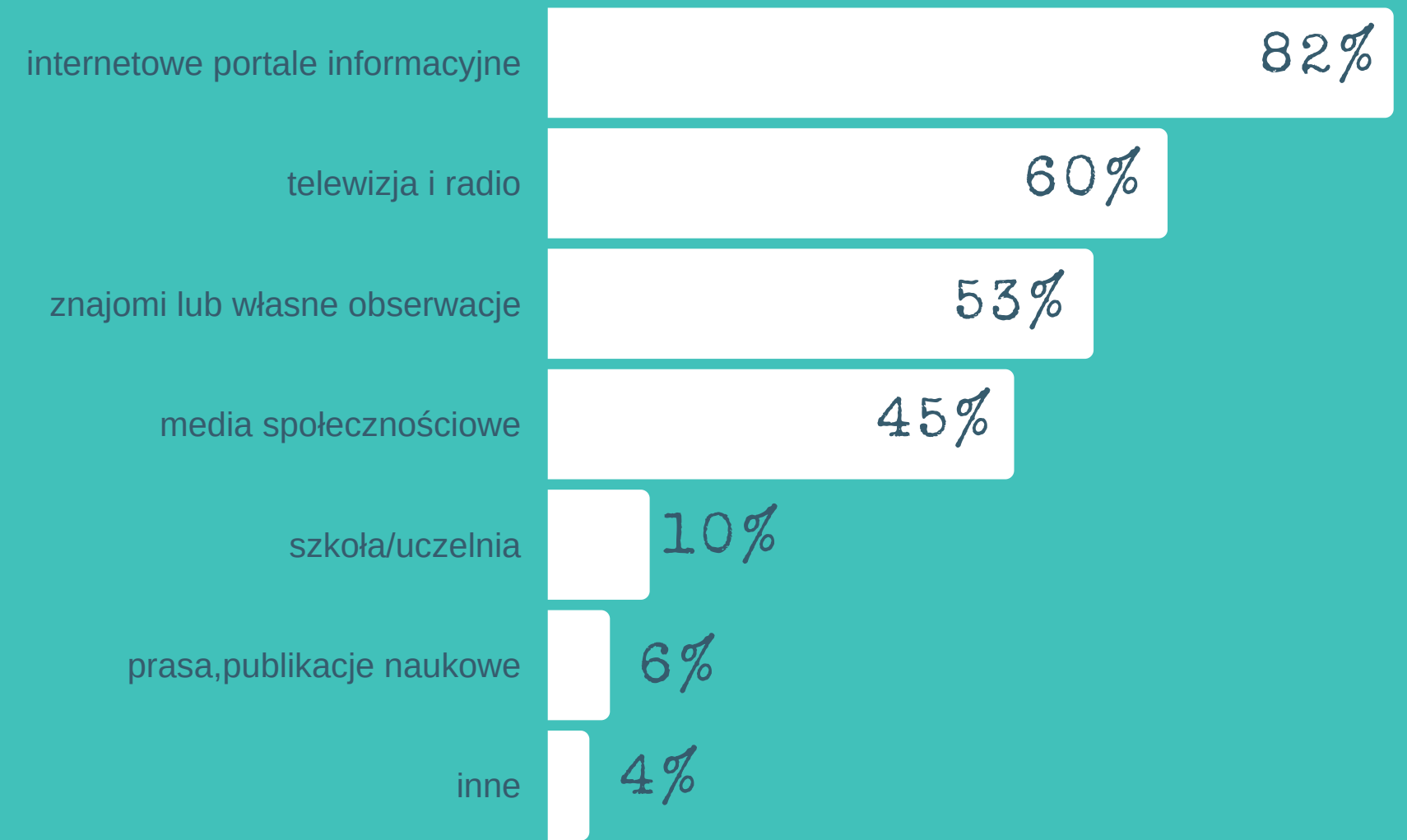
#2 SKĄD CZERPIESZ WIEDZĘ O KLIMACIE?

Badani zostali zapytani o źródła informacji, z których czerpią wiedzę o zmianie klimatu. Najczęściej wskazywali **internetowe portale informacyjne (82% wskazań)**, w drugiej kolejności **telewizję i radio**, w dalszej zaznaczyli **informacje pozyskiwane od znajomych oraz własne obserwacje**.

45% wskazań dotyczyło informacji podawanych w mediach społecznościowych. Oczywiście duży udział tych właśnie kanałów informacji wynika z ich dostępności i powszechności, jednocześnie warto zaznaczyć, że właśnie w tych kanałach najczęściej przekazywana jest dezinformacja i często pozyskiwana informacja bazuje w tych miejscach na opiniach, a nie wiarygodnych danych czy naukowo potwierdzonych faktach.

Zdecydowanie **mniejszy udział w pozyskiwaniu wiedzy** o zmianie klimatu mają źródła powszechnie uważane za najbardziej rzetelne, czyli **edukacja szkolna i uczelniana (10%) oraz publikacje naukowe i prasa (6%)**.

Co ciekawe, wśród osób, które oceniły swoją wiedzę jako bardzo dobrą, aż 35% wskazało, że źródłem ich wiedzy jest szkoła/uczelnia. Ta grupa też znacznie częściej wskazała pozycję publikacji naukowych (33%)

#3

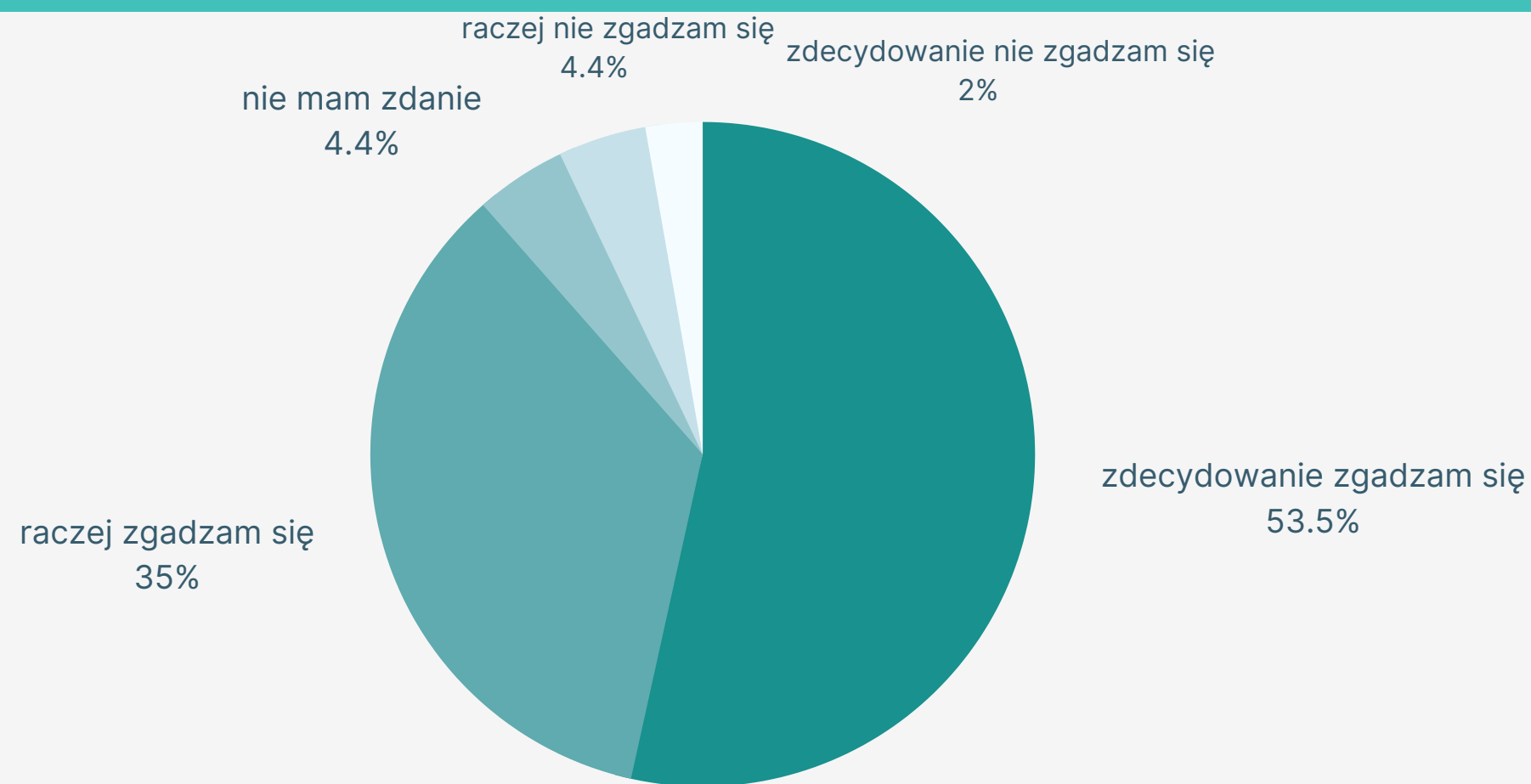
88%

URZĘDNIKÓW UWAŻA, ŻE OBECNA ZMIANA KLIMATU PRZYNIESIE POWAŻNE, NEGATYWNE KONSEKWENCJE

Wśród urzędników panuje przekonanie, że obecna zmiana klimatu przyniesie negatywne konsekwencje. Jedynie 7% nie zgadza się z tą tezą, a około 4% nie ma zdania na ten temat.

Jednocześnie, respondenci dopytani o to, czy ich zdaniem region Pomorza odczuje skutki obecnej zmiany klimatu, w 86 % odpowiedzieli twierdząco.

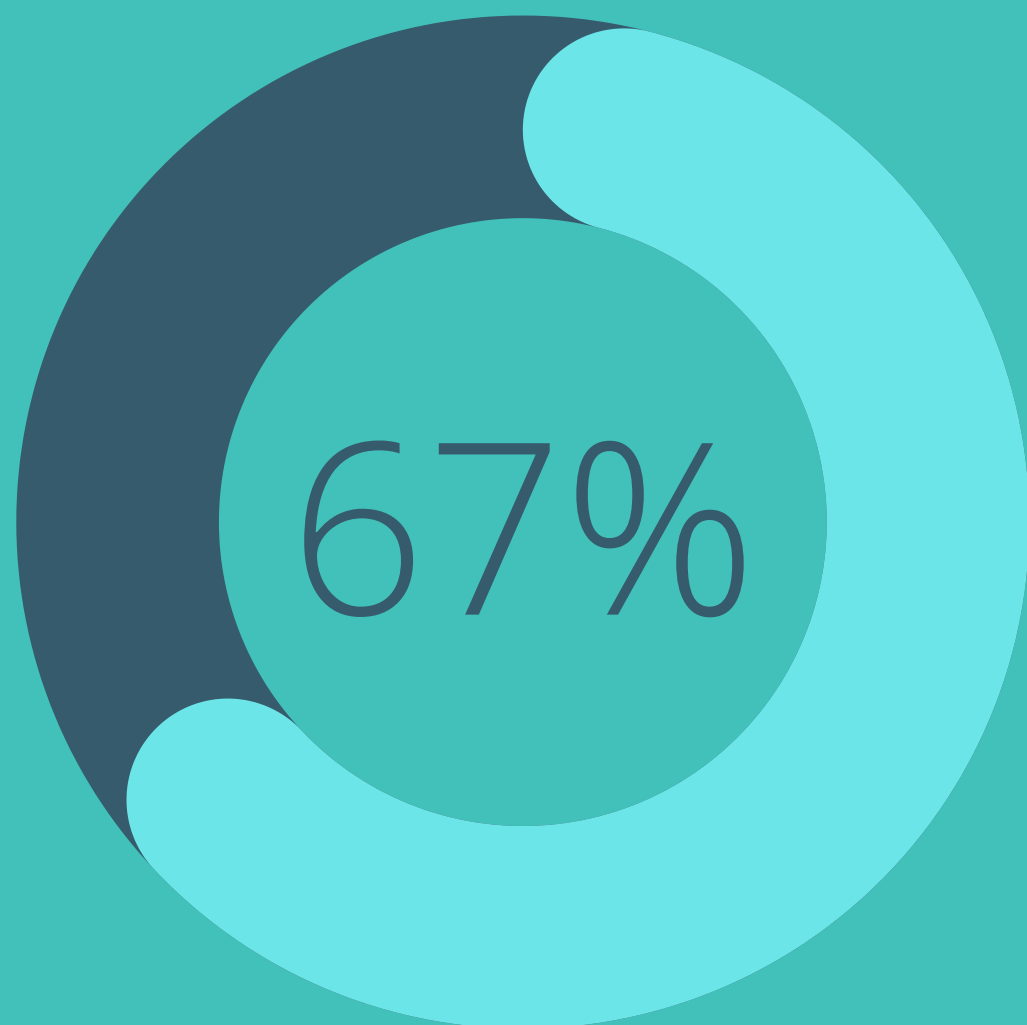
86%

URZĘDNIKÓW OCENIA, ŻE REGION POMORZA ODCZUJE SKUTKI OBECNEJ ZMIANY KLIMATU

#4

KIEDY BĘDĄ ODCZUWALNE KONSEKWENCJE OBECNEJ ZMIANY KLIMATU?

Oceniając czas, w którym dotkną nas konsekwencje zmiany klimatu, większość urzędników uważa, że nie jest to perspektywa odległa - **67 % z badanych jest zdania, że skutki zmiany klimatu odczują lub już odczuwają obecne pokolenia** i będą się one nasilać, stąd można wysnuć wniosek, że mają poczucie, że działać trzeba natychmiast. 23% z badanych oceniła jednak, że jest to dalsza perspektywa czasowa, a 10 % nie miała zdania na ten temat. Wśród osób, które oceniły swoją wiedzę o klimacie jako bardzo dobrą, aż 90% uważa, że konsekwencje zmian klimatu dotyczą niedalekiej przyszłości.

URZĘDNIKÓW UWAŻA, ŻE
**SKUTKI ZMIANY KLIMATU
ODCZUJĄ LUB JUŻ
ODCZUWAJĄ OBECNE
POKOLENIA.**

#5

10 PYTAŃ SPRAWDZAJĄCYCH WIEDZĘ

Zadaliśmy respondentom 10 pytań weryfikujących poziom wiedzy o zmianie klimatu.

Na podstawie odpowiedzi na te pytania oceniliśmy jaki jest faktyczny poziom wiedzy wśród urzędników. Pytania zostały przygotowane merytorycznie przez ekspertów z portalu Nauka o Klimacie i bazowały na najczęściej pojawiających się mitach czy błędnych interpretacjach dotyczących przyczyn i skutków zmian klimatu oraz metod przeciwdziałania.

Na kolejnych stronach raportu przedstawiony został poziom poprawnych odpowiedzi na każde z pytań, a także wyjaśnienie do pytań przygotowane przez ekspertów portalu Nauka o Klimacie.

Podsumowaniem pytań jest średnia ocena, wyrażona procentowo dla wszystkich odpowiedzi.

#TAK

OD DRUGIEJ POŁOWY XIX WIEKU
ŚREDNIA TEMPERATURA
POWIERZCHNI ZIEMI WZROSŁA JUŻ
O PONAD 1 STOPIEŃ CELSJUSZA

NAUKA O KLIMACIE
DLA SCEPTYCZNYCH

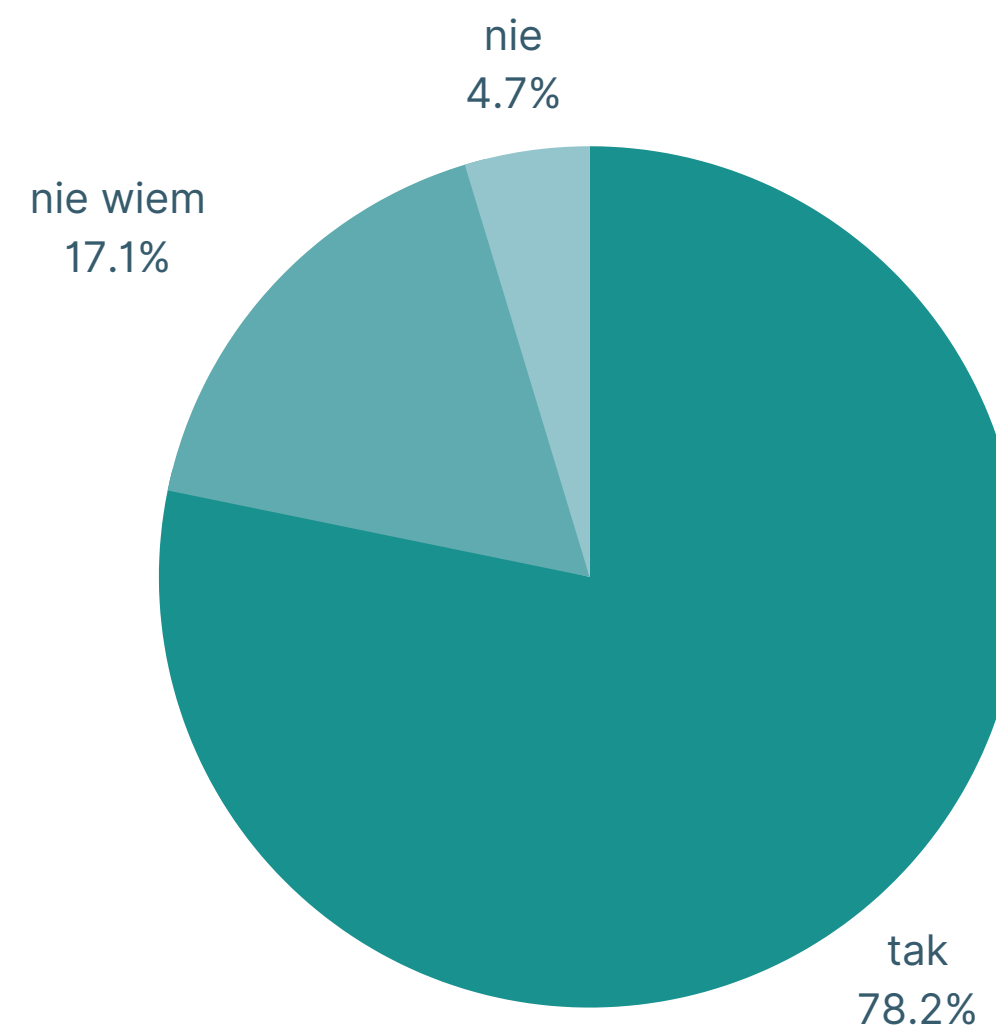
WYJAŚNIENIE

Uznaje się, że w drugiej połowie XIX wpływ człowieka na klimat był jeszcze niewielki. Z podsumowania danych pomiarowych z całego świata przedstawionego w najnowszym raporcie Międzyrządowego Zespołu ds. Zmiany Klimatu wynika, że dekada 2011-2020 była o 1,1°C cieplejsza niż ten okres.

#5.1

78,2%
poprawnych
odpowiedzi

#NIE

W ZWIĄZKU Z GLOBALNYM
OCIEPLENIEM KAŻDY KOLEJNY ROK
JEST CORAZ CIEPLEJSZY

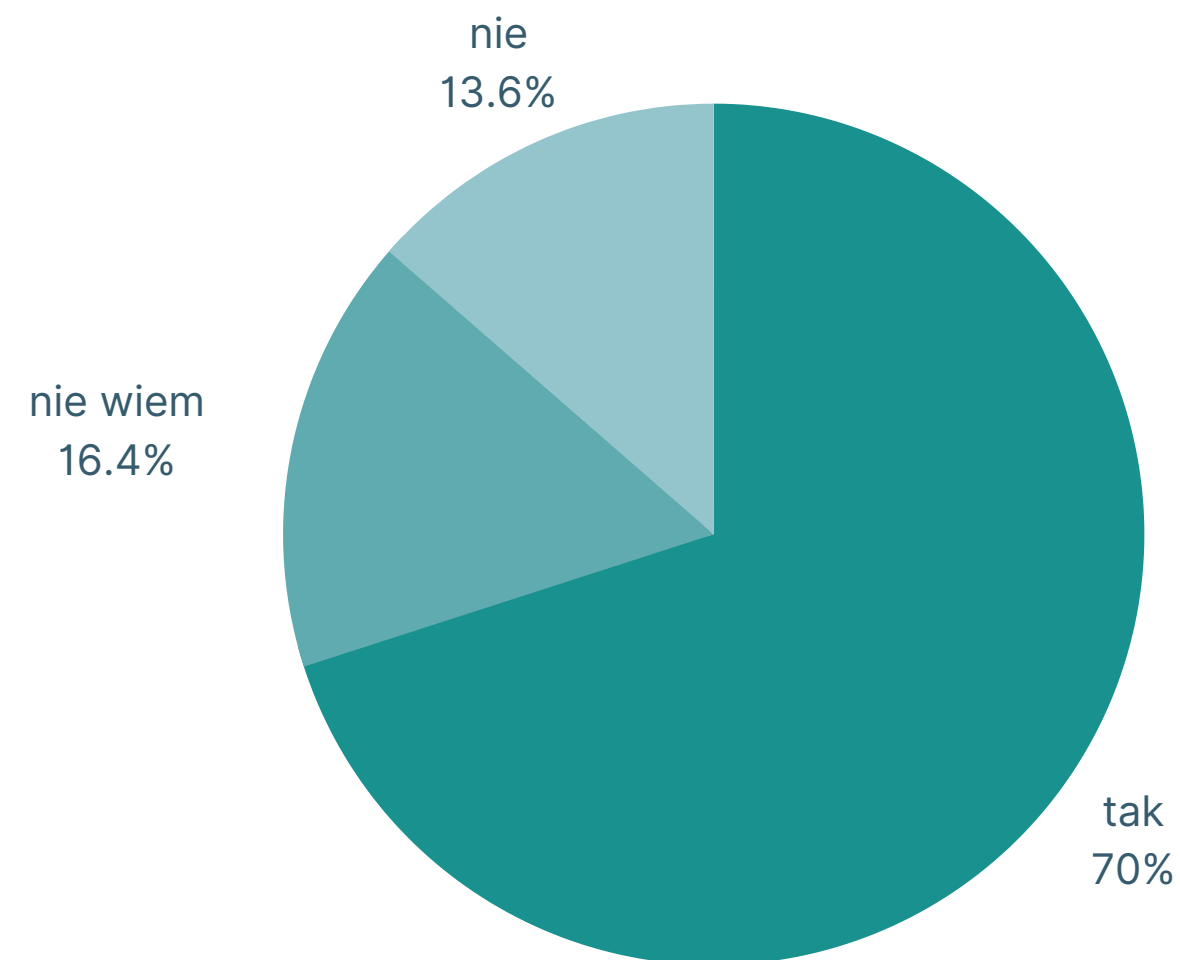

WYJAŚNIENIE

Globalne ocieplenie oznacza wzrost średniej temperatury liczonej dla całego świata i na przestrzeni wielu lat. Temperatury w kolejnych latach nie muszą być zawsze wyższe niż w latach poprzednich, tak samo jak wzrost średniej płacy nie oznacza, że każdy musi zarabiać coraz więcej. Zmiana klimatu powoduje, że lata ciepłe, bardzo ciepłe i gorące zdarzają się coraz częściej a chłodne i bardzo chłodne - coraz rzadziej.

#5.2

13,6%
poprawnych
odpowiedzi

#TAK

OBECNIE ZACHODZĄCA ZMIANA KLIMATU SPRAWIA, ŻE NA ŚWIECIE CORAZ CZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄ KATASTROFALNE SUSZE I ULEWY.

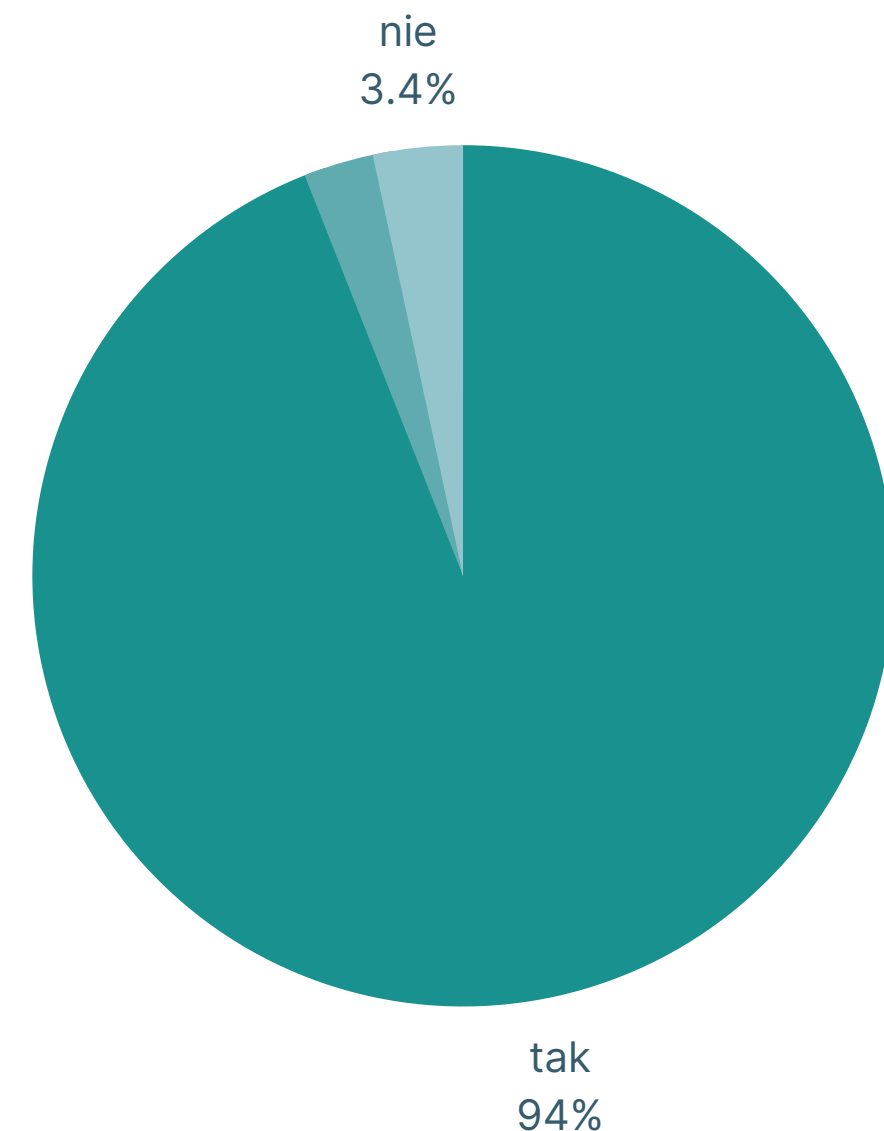
WYJAŚNIENIE

Globalne ocieplenie sprzyja zarówno częstszym ulewom, jak i suszom. Czasami nawet w tych samych regionach! Na przykład w Polsce regularnie występujące, umiarkowane opady coraz częściej są zastępowane długimi okresami bez deszczu, przerywanymi przez gwałtowne ulewy. Wyschnięta gleba nie nadąża wchłaniać nadmiaru wody, więc krótki, intensywny deszcz to słabe "lekarstwo" na suszę.

#5.3

94%
poprawnych
odpowiedzi

#TAK

DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA JEST
GŁÓWNĄ PRZYCZYNĄ
ZACHODZĄCEGO OBECNIE
GLOBALNEGO OCIEPLENIA.

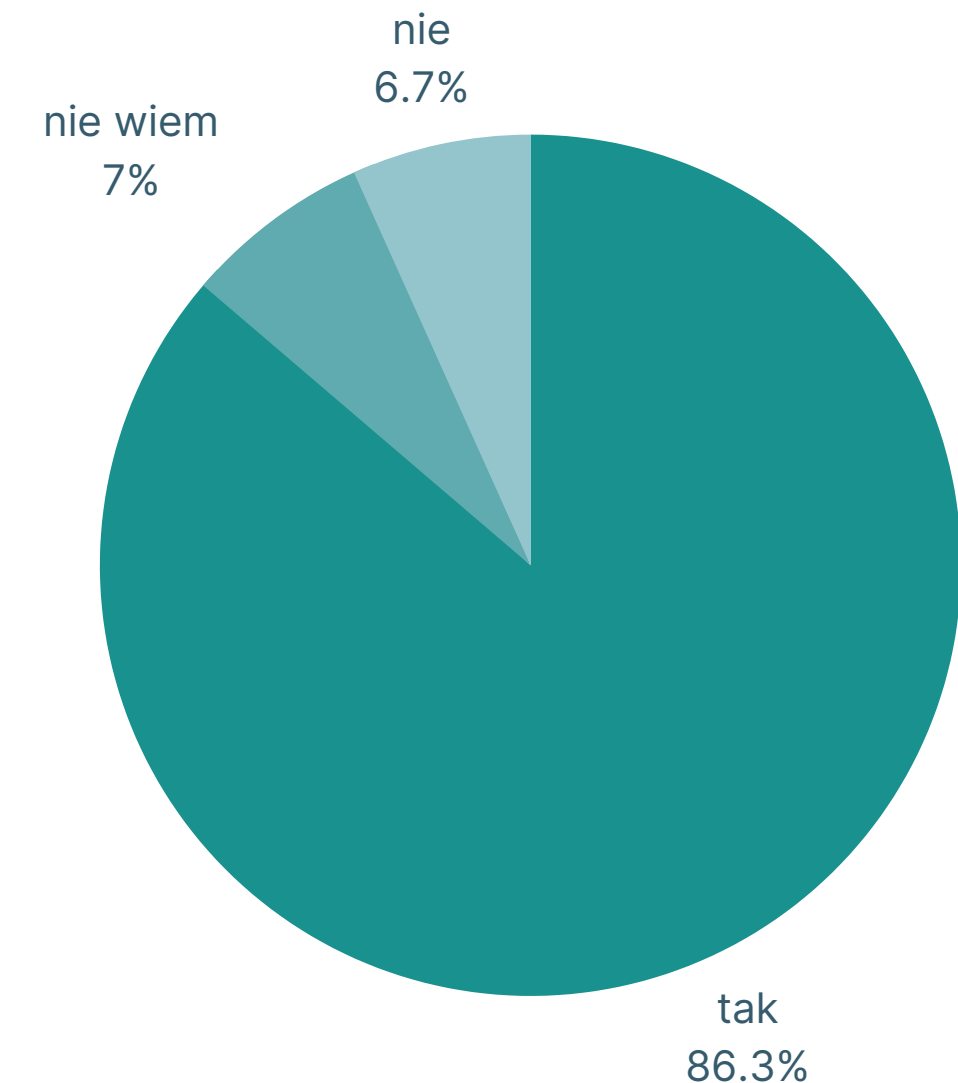
WYJAŚNIENIE

Badania naukowe podsumowane w raporcie Międzyrządowego Zespołu ds. Zmiany Klimatu wskazują, że to działania ludzkości doprowadziły do znacznego wzrostu zawartości gazów cieplarnianych (przede wszystkim dwutlenku węgla i metanu) w atmosferze i globalnego ocieplenia, które aktualnie obserwujemy. Współczesna zmiana klimatu nie jest elementem żadnego naturalnego cyklu zachodzącego na naszej planecie czy poza nią.

#5.4

86,3%
poprawnych
odpowiedzi

#TAK

Z POWODU DZIAŁAŃ CZŁOWIEKA
KONCENTRACJA DWUTLENKU
WĘGLA W POWIETRZU WROSŁA JUŻ
O 50% (WZGLĘDEM CZASÓW
PRZEDPRZEMYSŁOWYCH).

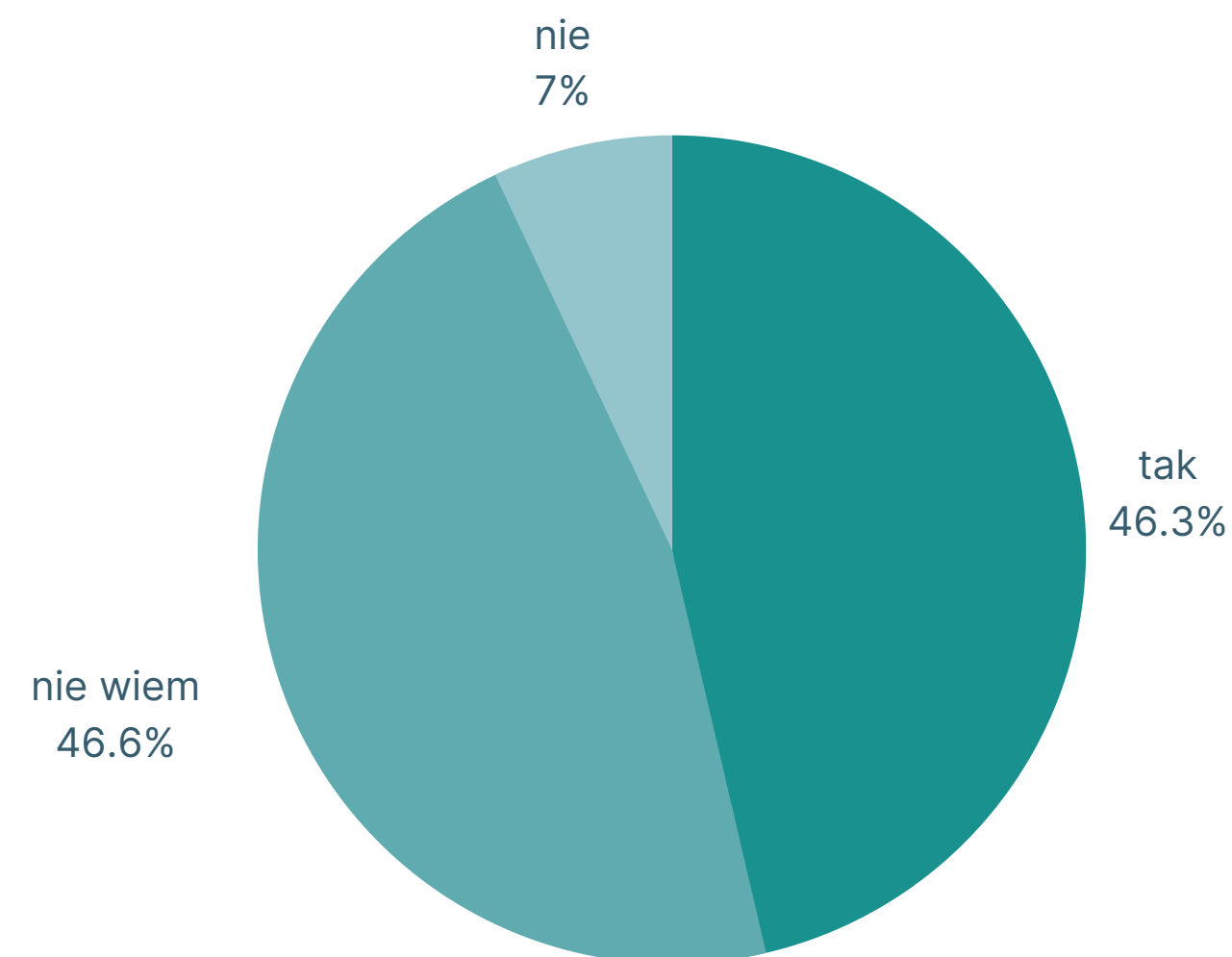
WYJAŚNIENIE

Tak, od czasu wynalezienia maszyny parowej w XVIII w. zwiększyliśmy zawartość dwutlenku węgla w powietrzu już o połowę! Doprowadziliśmy do tego przede wszystkim spalając duże ilości paliw kopalnych (węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego), wylesiając wielkie obszary oraz produkując duże ilości cementu. Wszystkie te procesy prowadzą do emisji dwutlenku węgla do atmosfery.

#5.5

46,3%
poprawnych
odpowiedzi

#TAK

DWUTLENEK WĘGLA EMITOWANY W
POLSCE WPŁYWA NA KLIMAT NA
CAŁYM ŚWIECIE.

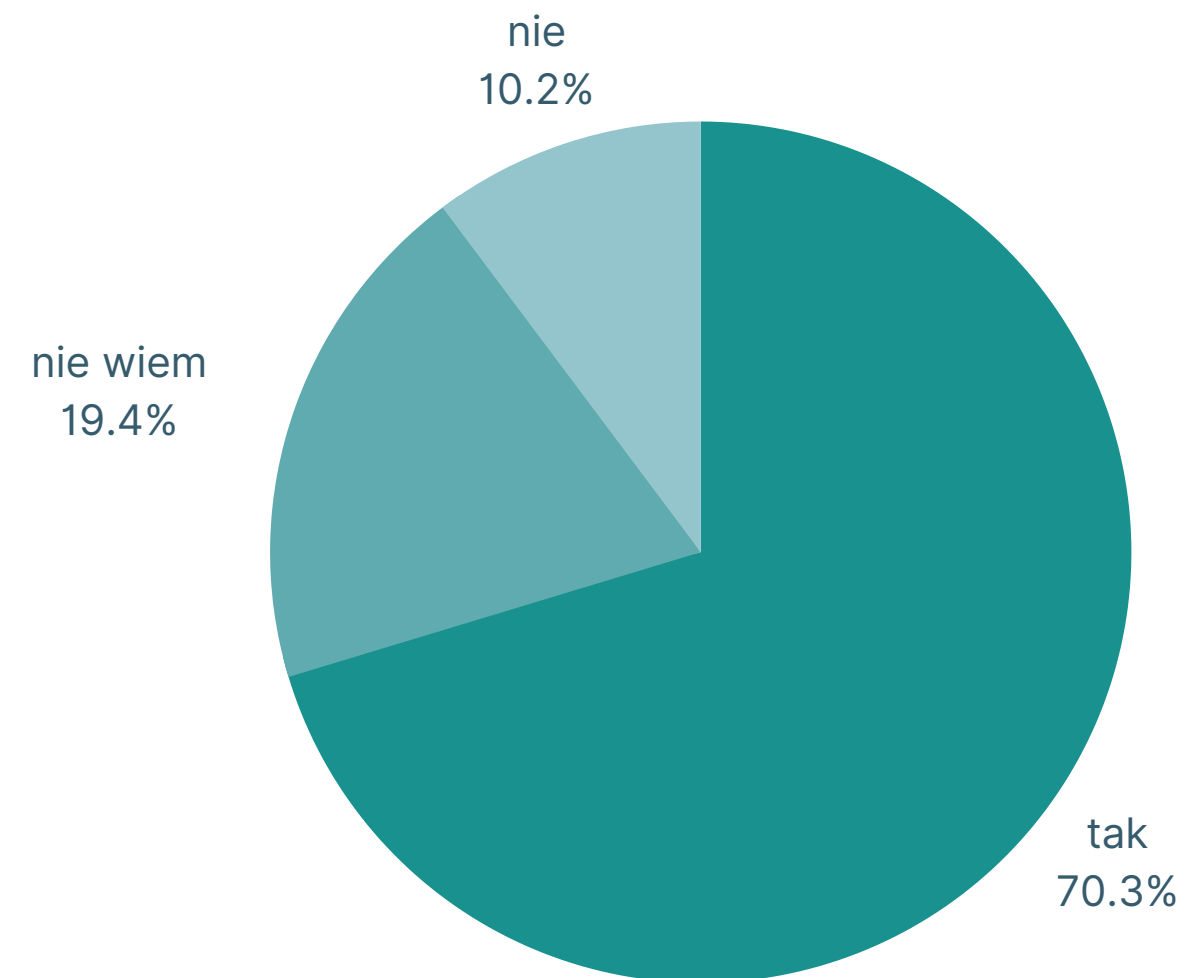
WYJAŚNIENIE

W atmosferze nie ma granic, które powstrzymałyby przepływy powietrza pomiędzy różnymi częściami globu. Dwutlenek węgla wypuszczony do atmosfery przebywa w niej bardzo długo. Wiatry nie mają więc problemu z rozproszaniem go po całym świecie.

#5.6

70,3%
poprawnych
odpowiedzi

#NIE

ŻEBY ZATRZYMAĆ GLOBALNE OCIEPLENIE, TRZEBA ZMNIJSZYĆ EMISJE DWUTLENKU WĘGLA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ CZŁOWIEKA O 50 %.

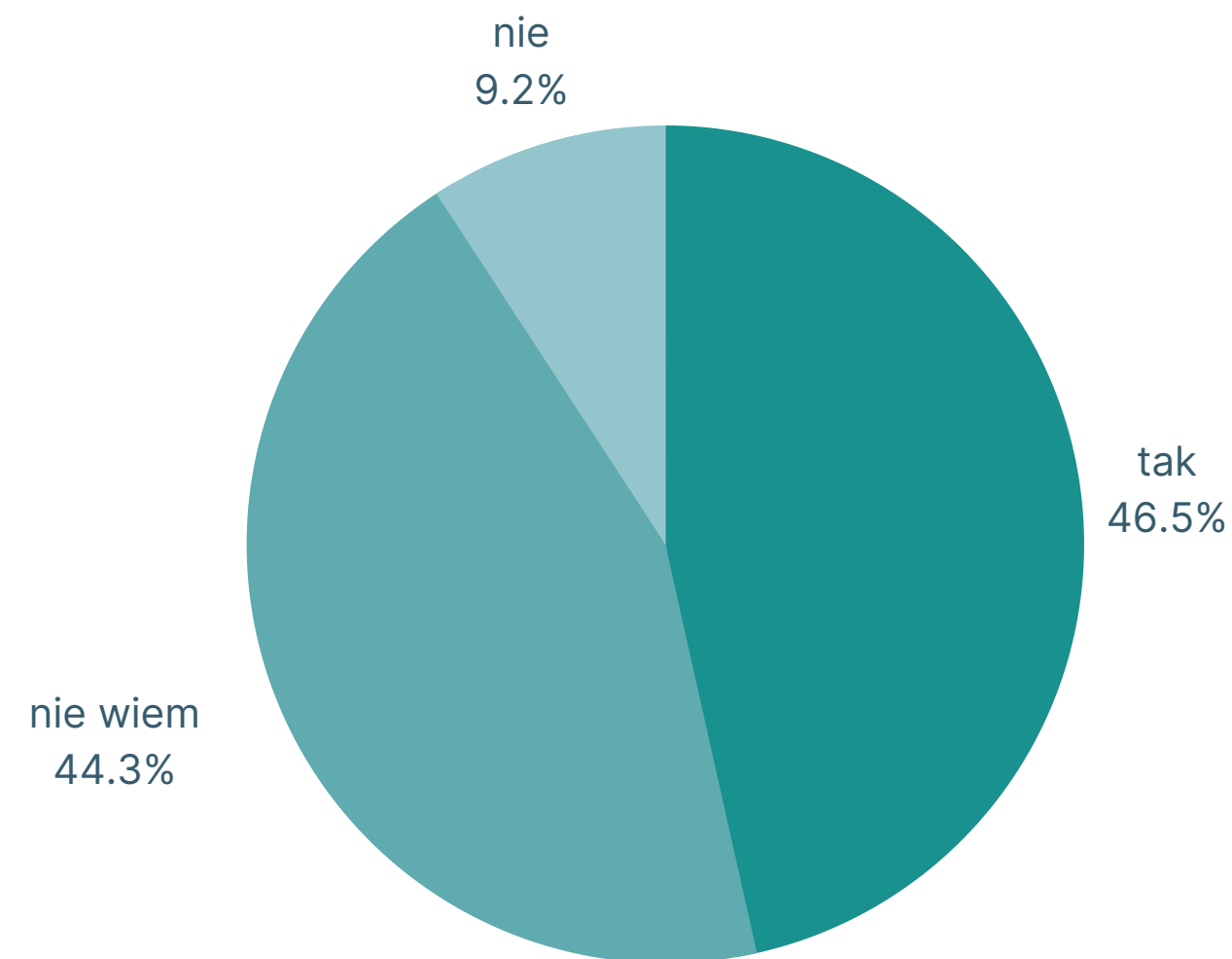
NAUKA O KLIMACIE
DLA SCEPTYCZNYCH

WYJAŚNIENIE

Jeśli chcemy zatrzymać ten proces, musimy wyzerować emisje dwutlenku węgla związane z naszą działalnością (zmniejszyć je o 100%). Nadmiar dwutlenku węgla, który wprowadzamy do atmosfery spalając paliwa kopalne czy wycinając lasy, nie jest z niej na bieżąco usuwany. Co roku około połowa wyemitowanego przez nas gazu pozostaje w atmosferze. To stąd bierze się wzrost stężenia dwutlenku węgla w powietrzu. Dopóki ten wzrost będzie trwał, średnia temperatura powierzchni Ziemi będzie rosła.

#5.7

9,2%
poprawnych
odpowiedzi

#TAK

NAJWIĘKSZE EMISJE DWUTLENKU WĘGLA (ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ CZŁOWIEKA) POCHODZĄ ZE SPALANIA WĘGLA, ROPY I GAZU.

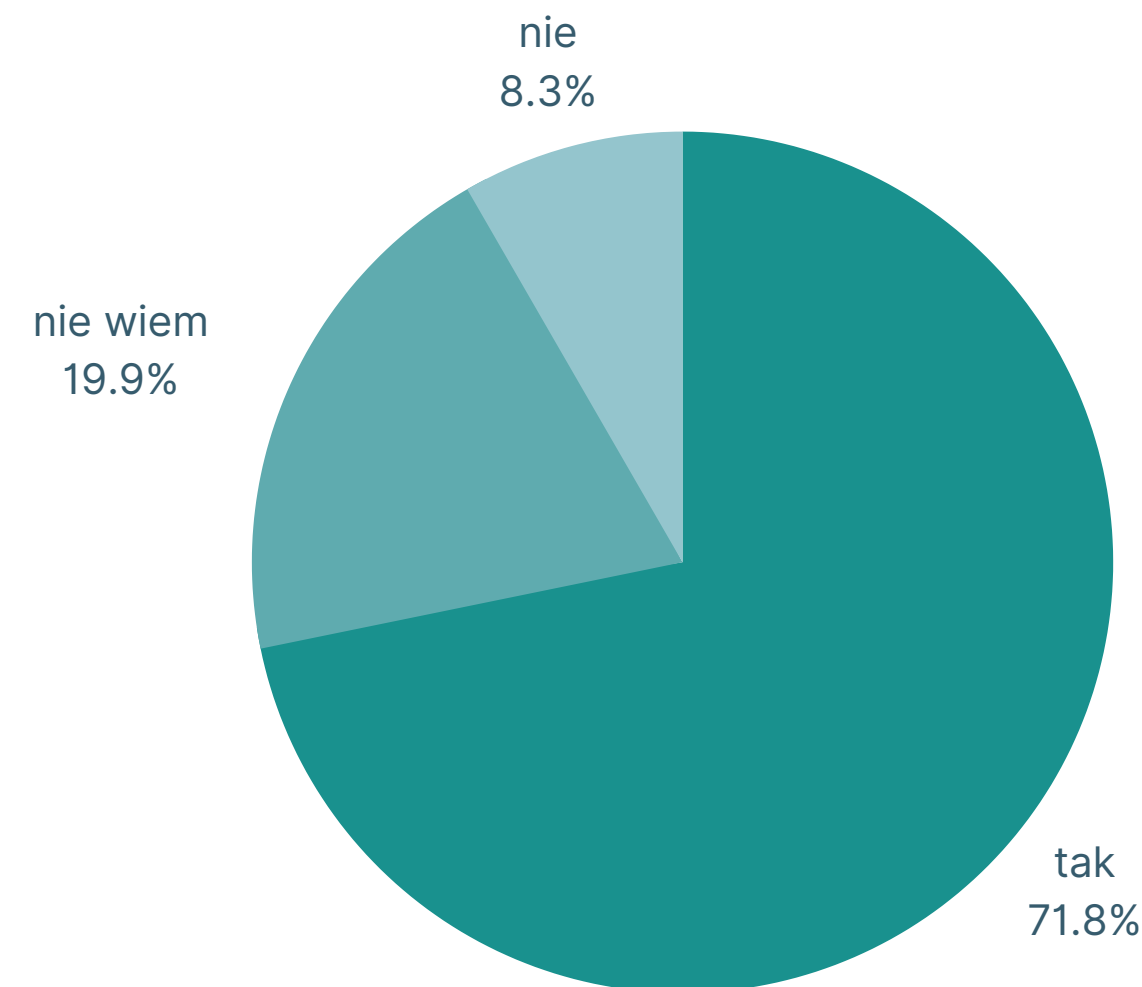

WYJAŚNIENIE

Spalanie węgla, ropy i gazu (w skrócie: paliw kopalnych) polega na łączeniu atomów węgla z tlenem, w wyniku czego powstaje dwutlenek węgla. Aktualnie odpowiada to za blisko 90% emisji dwutlenku węgla związanych z działalnością człowieka.

71,8%
poprawnych
odpowiedzi

#NIE

GLOBALNE OCIEPLENIE MOŻNA
ZATRZYMAĆ, SADZĄC BARDZO
DUŻO DRZEW.

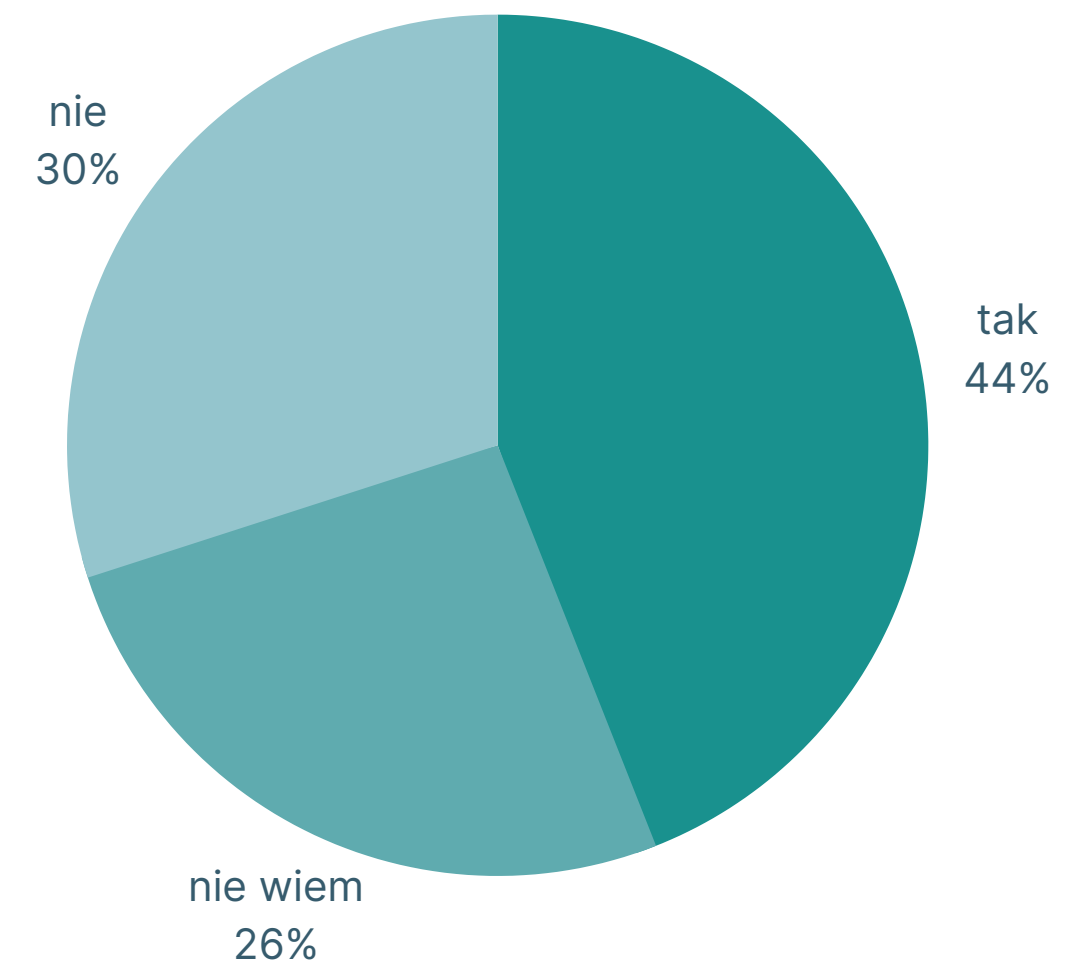

WYJAŚNIENIE

Sadzenie drzew a raczej - odbudowa naturalnych ekosystemów - jest niezbędne do zatrzymania globalnego ocieplenia. Niestety jednak nie wystarczy do zneutralizowania emisji dwutlenku węgla pochodzących ze spalania węgla, ropy czy gazu. Przywracając (tam gdzie to możliwe) naturalny krajobraz, możemy usunąć z atmosfery tylko tę część dwutlenku węgla, którą uwolniliśmy, kiedyś go niszcząc.

30%
poprawnych
odpowiedzi

#NIE

ZWALCZAJĄC SMOG,
AUTOMATYCZNIE ZWALCZAMY
GLOBALNE OCIEPLENIE.

NAUKA O KLIMACIE
DLA SCEPTYCZNYCH

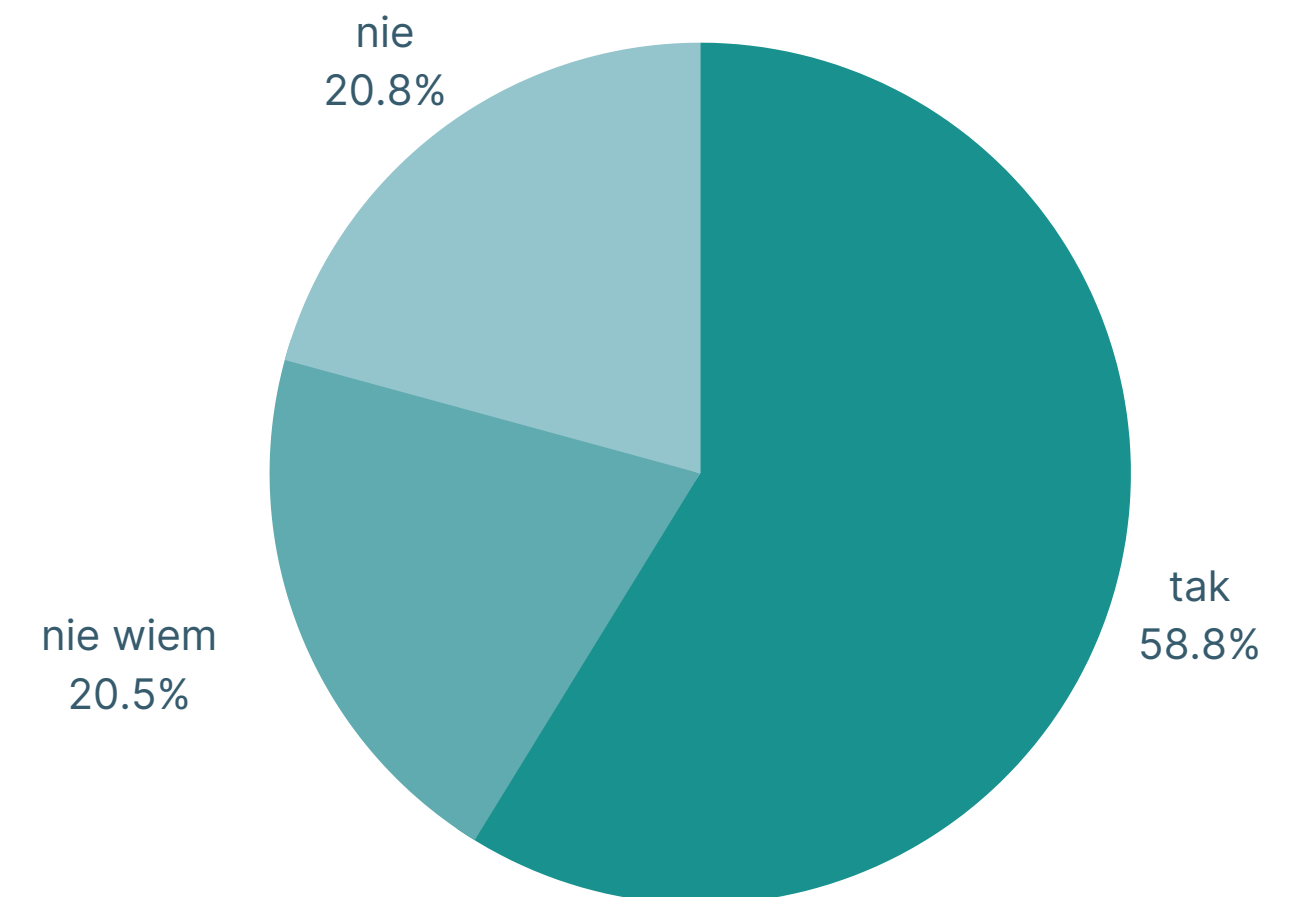
WYJAŚNIENIE

Globalne ocieplenie jest powodowane emisjami gazów cieplarnianych - przede wszystkim dwutlenku węgla. Smog, to zanieczyszczenie powietrza innymi substancjami (np. pyłami, związkami siarki i azotu), które na ogół gazami cieplarnianymi nie są. Rozwiązania pozwalające zlikwidować problem emisji składników smogu nie koniecznie pozwalają uniknąć emisji gazów cieplarnianych (np. gdy zamiast węgla spalamy gaz, wciąż emitujemy dwutlenek węgla).

#5.10

20,8%
poprawnych
odpowiedzi

PODSUMOWANIE PYTAŃ SPRAWDZAJĄCYCH WIEDZĘ

52%

ŚREDNI POZIOM POPRAWNYCH ODPOWIEDZI

Średnia wartość udzielonych poprawnych odpowiedzi wyniosła 52%.

Jeżeli odnieść ten wynik do skali ocen używanej najczęściej na studiach wyższych, wypadłaby to ocena niedostateczna z plusem.

2+

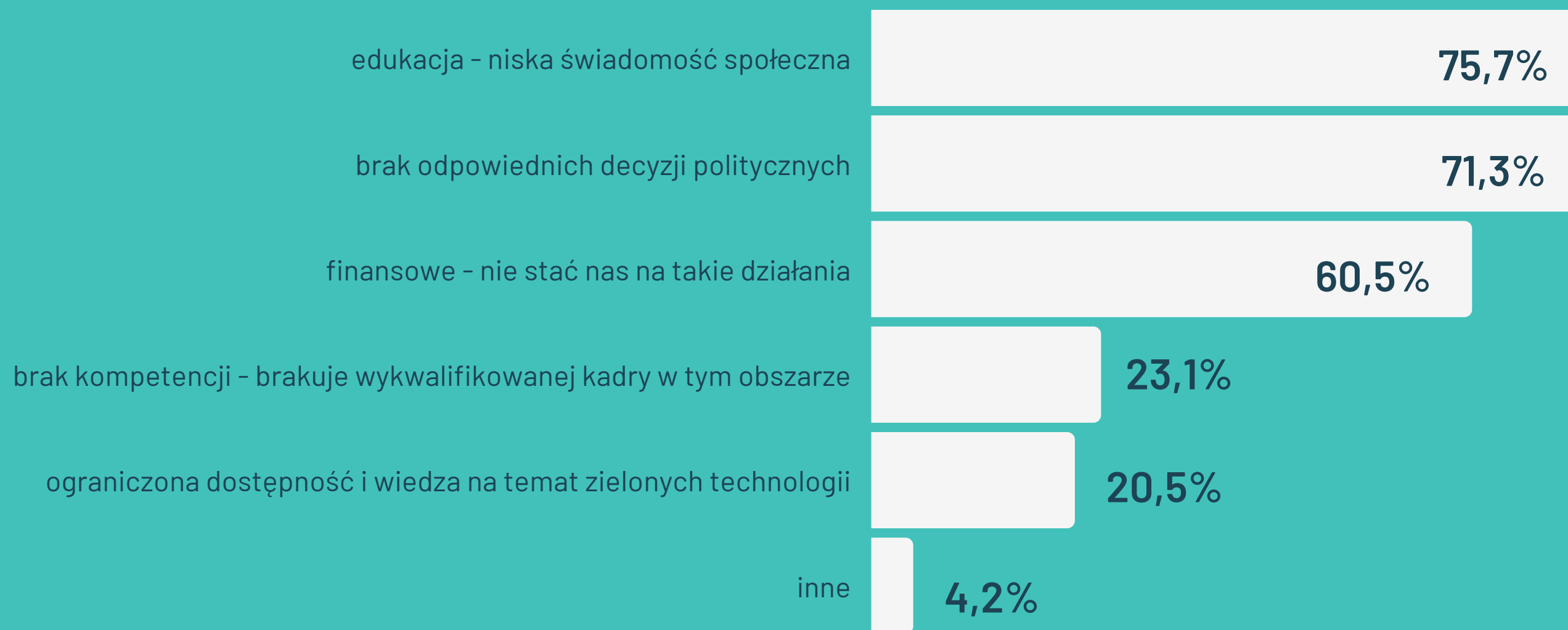
Co ciekawe, badani, którzy ocenili swoją wiedzę o klimacie jako bardzo dobrą uzyskali średnią wartość poprawnych odpowiedzi o 11 punktów procentowych wyższą, czyli 63%. W akademickiej skali ocen byłaby to ocena 3+.

Jeśli spojrzymy na osoby, które w samoocenie oceniły swoją wiedzę jako słabą lub bardzo słabą, to średnia wartość udzielonych poprawnych odpowiedzi w tej grupie wyniosła jedynie 43%.

Warto zauważyć, że generalnie w samoocenie respondenci ocenili się wyżej niż w rzeczywistości wskazał to test wiedzy.

#6

Główne bariery w Polsce dla działań zmierzających do ograniczenia ocieplania się klimatu.

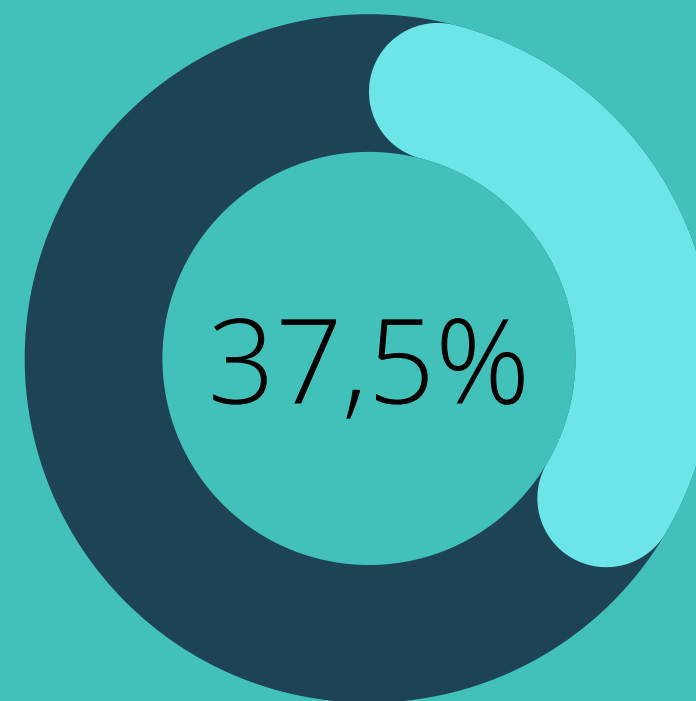

Uczestnicy badania jako dwie główne bariery w Polsce opóźniające "zieloną transformację" na dużą skalę, wskazali **niewystarczającą edukację i niską świadomość społeczną w tym obszarze (75,7%) oraz brak właściwych decyzji politycznych (71,3%)**. Dopiero na trzecim miejscu wymienili **czynniki finansowe (60,5%)**. W kolejnych wskazaniach, już o znacznie mniejszym znaczeniu podali brak odpowiednich kompetencji na rynku oraz ograniczoną dostępność i wiedzę na temat zielonych technologii.

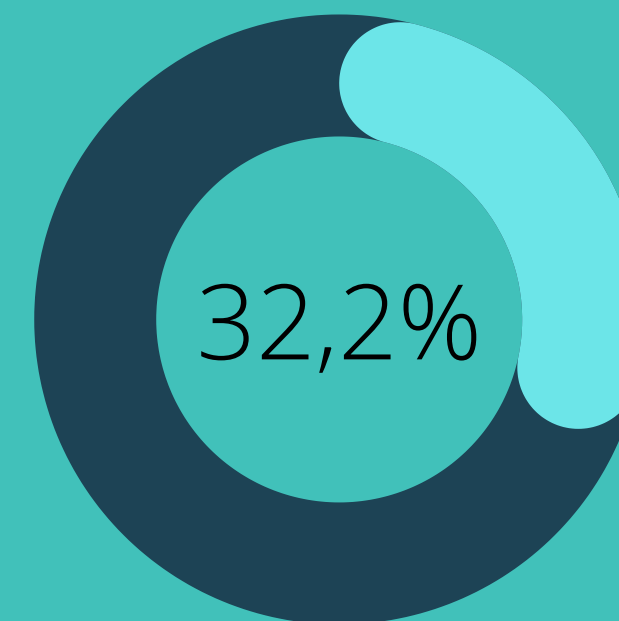

#7 OCENA DZIAŁAŃ INSTYTUCJI / URZĘDU

Ankietowani zapytani o swoją ocenę zaangażowania instytucji w której pracują w działania proklimatyczne, w większości wskazali, że instytucja powinna robić zdecydowanie więcej (37,5% odpowiedzi) lub, że robi dużo, ale powinna robić jeszcze więcej i szybciej wdrażać zmiany (32,2%). 17% badanych odpowiedziało, że ich zdaniem instytucja robi wystarczająco dużo na rzecz ochrony klimatu i środowiska, zaś 4% uważa, że instytucja nie ma obowiązku realizować działań na rzecz klimatu.

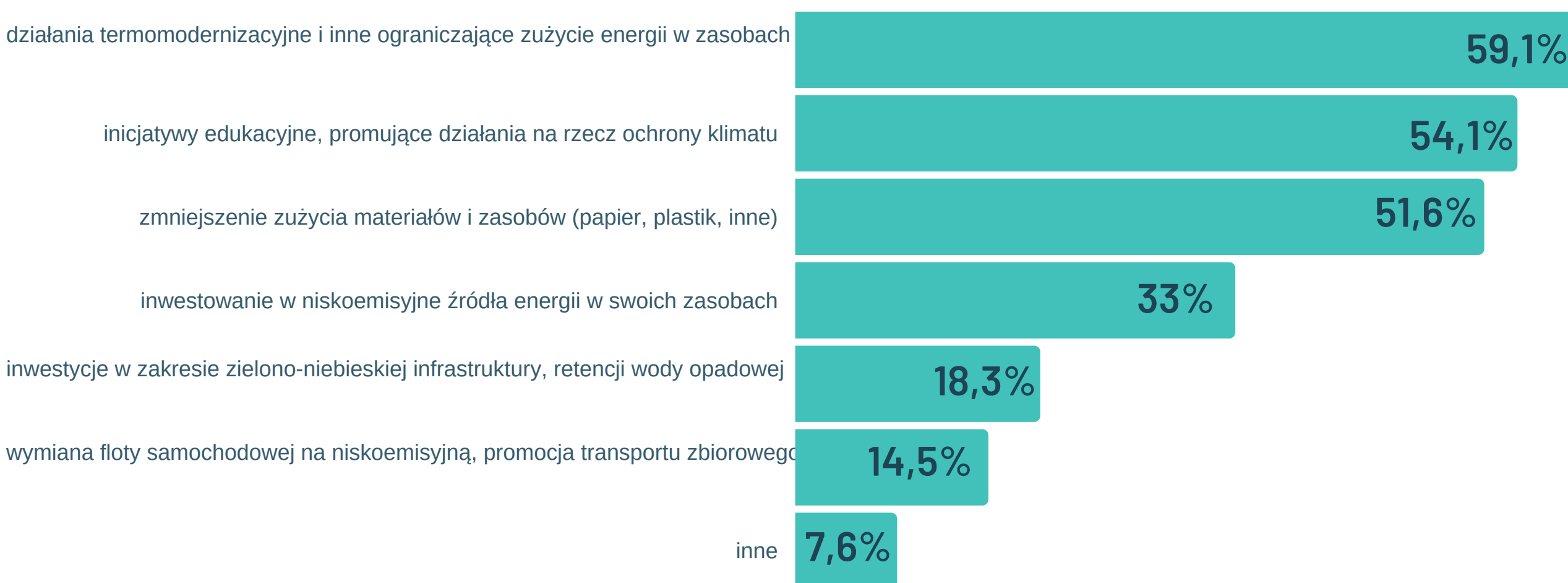

moja instytucja powinna robić zdecydowanie więcej dla klimatu

moja instytucja robi dużo, ale powinna więcej i szybciej wdrażać zmiany

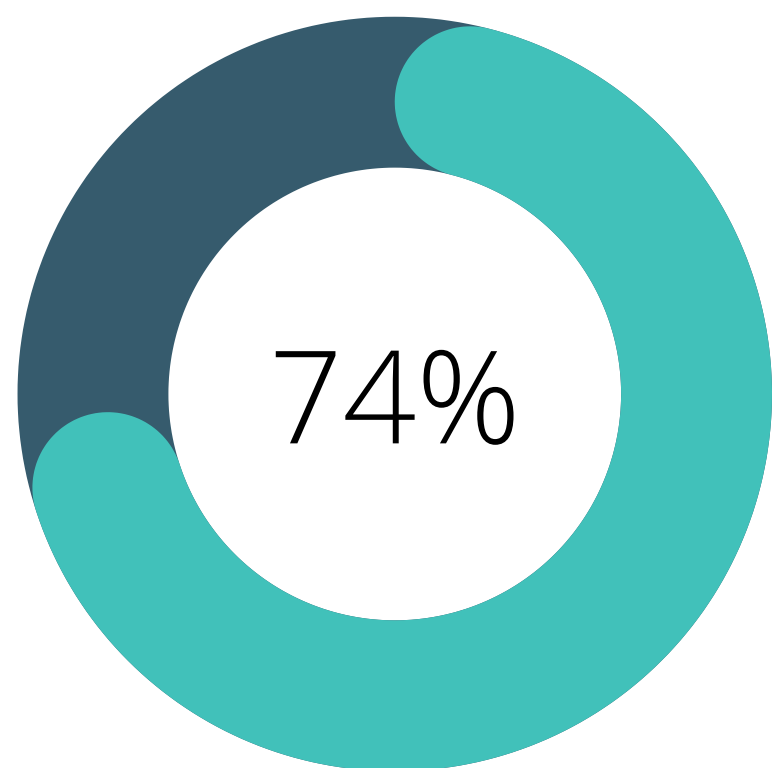
JAKIE DZIAŁANIA PROKLIMATYCZNE REALIZUJE INSTYTUCJA, W KTÓREJ PRACUJESZ?

Najczęściej realizowanymi działaniami proklimatycznymi, które wskazali respondenci w swoich instytucjach były działania ograniczające zużycie energii (59,1%), w drugiej kolejności ekologiczne inicjatywy edukacyjne i promocyjne (54,1%), zaś w trzeciej - zmniejszenie zużycia zasobów i materiałów (51,6%). 1/3 badanych wskazała inwestowanie w niskoemisyjne źródła energii w swoich zasobach, zaś 18% inwestycje w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury i retencji wody opadowej. 14,5% badanych wskazało wymianę floty samochodowej na niskoemisyjną oraz promocję transportu zbiorowego.

#8

CZY DZIAŁANIA NA RZECZ KLIMATU SĄ W OBECNEJ SYTUACJI WAŻNE?

tak, mamy bardzo poważny kryzys klimatyczny i trzeba działać natychmiastowo

Na pytanie o ocenę znaczenia działań ograniczających ocieplanie się klimatu, **74% badanych odpowiedziało, że jesteśmy w trakcie bardzo poważnego kryzysu klimatycznego i trzeba działać natychmiastowo.** Jedynie co 5 badany (20%), mimo, że zdaje sobie sprawę, że kryzys klimatyczny jest poważny, to jednocześnie uważa, że obecnie mamy ważniejsze problemy, którymi musimy zająć się w pierwszej kolejności, jak bezpieczeństwo czy wysoka inflacja.

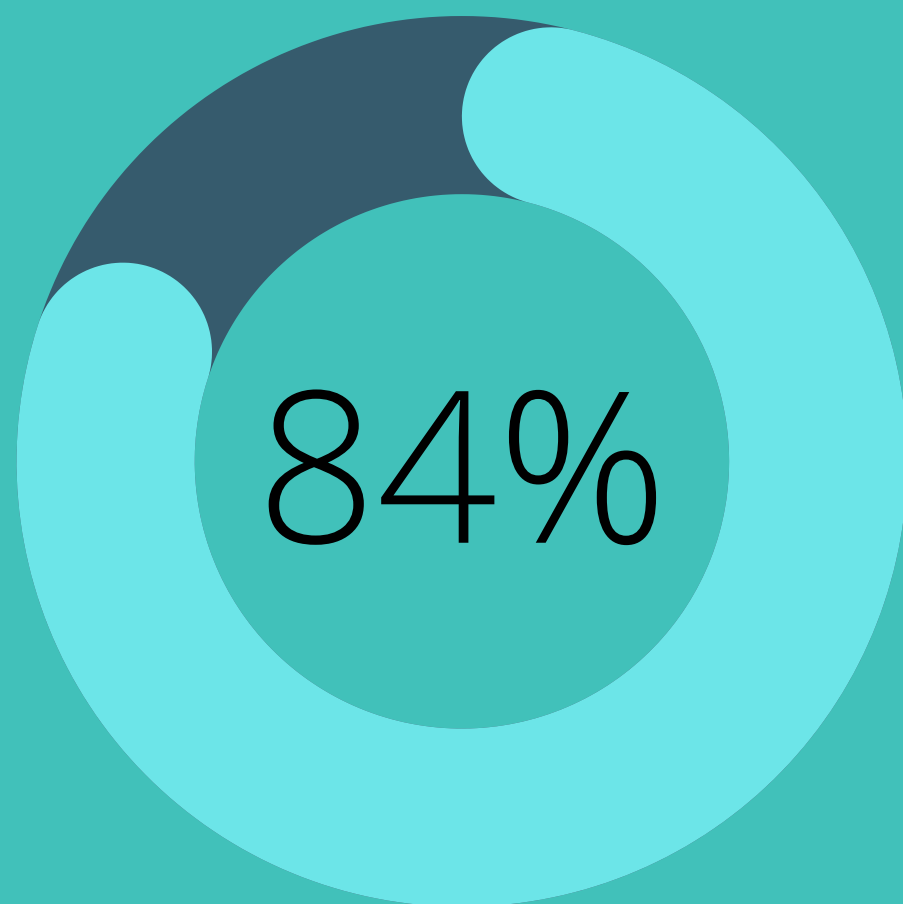
Osoby, które oceniły swoją wiedzę o klimacie jak bardzo dobrą, aż w 87% uznały, że mamy poważny kryzys i trzeba działać natychmiastowo.

#9

CZY TWOJE CODZIENNE WYBORY I DZIAŁANIA MAJĄ WPŁYW NA OCHRONĘ KLIMATU?

84% badanych urzędników ma poczucie, że ich codzienne wybory, takie jak na przykład wybór środka transportu, czy określonego rodzaju żywności, ma wpływ na ograniczanie emisji gazów cieplarnianych i tym samym służy ochronie klimatu. Jedynie 9,3% osób oceniło, że nie czuje takiego przełożenia, zaś 7% nie ma zdania na ten temat

TAK,
MAM WPŁYW

9,3% - NIE

7% - NIE WIEM

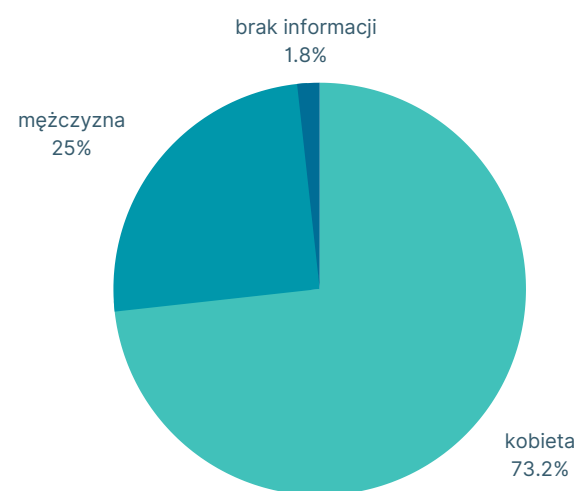
METRYCZKA, CZYLI KTO WZIĄŁ UDZIAŁ W BADANIU?

Udział w badaniu był dobrowolny, dystrybucja ankiet online odbywała się z użyciem działań mailingu bezpośredniego dystrybuowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego do urzędów i instytucji mu podległych. Dodatkowo akcja komunikacyjna wsparta została przez Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz Urząd Miejski w Gdańsku.

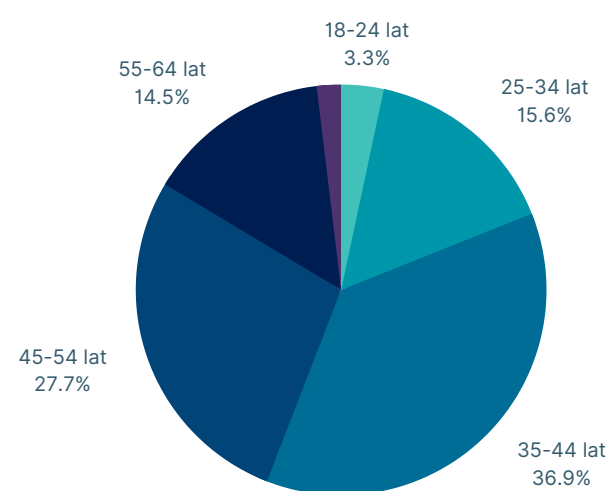
Zgodę na udział w badaniu wyraziły 753 osoby.

Wśród respondentów 73,2% stanowiły kobiety, 25% mężczyźni. W zdecydowanej większości były to osoby z wykształceniem wyższym (92,4%). Najwięcej osób biorących udział w badaniu było w wieku 35-44 lat (36,9%) oraz w wieku 45-54 lat (27,7%). Respondenci w 74% zajmują stanowiska specjalistyczne lub biurowe, zaś w 21,7% stanowiska kierownicze lub menadżerskie.

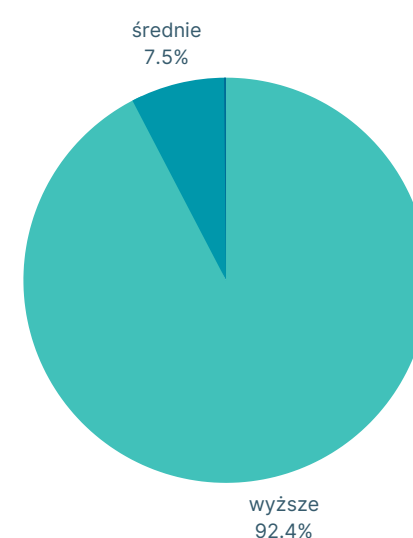
Podział respondentów ze względu na wielkość miejsca zamieszkania ukształtował się mniej więcej równomiernie: 26,8% miasto 100-500 tys. mieszkańców; 26% - miasto do 100 tys. mieszkańców, 25,6% wieś, 21,7% miasto powyżej 500 tys. mieszkańców.

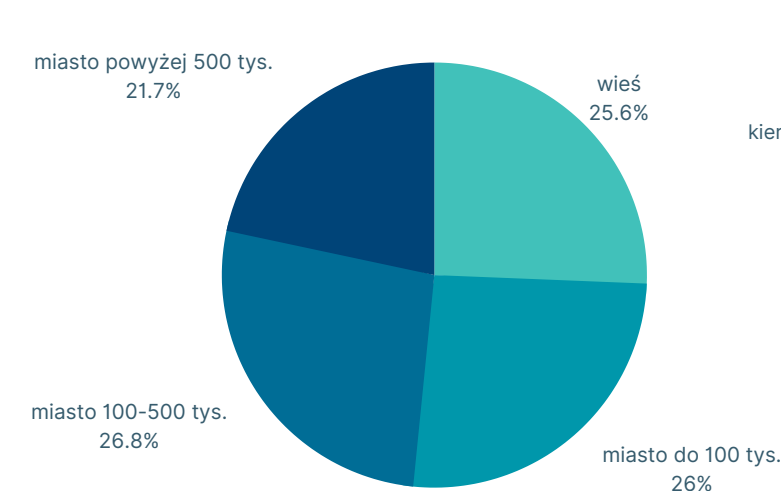
Płeć

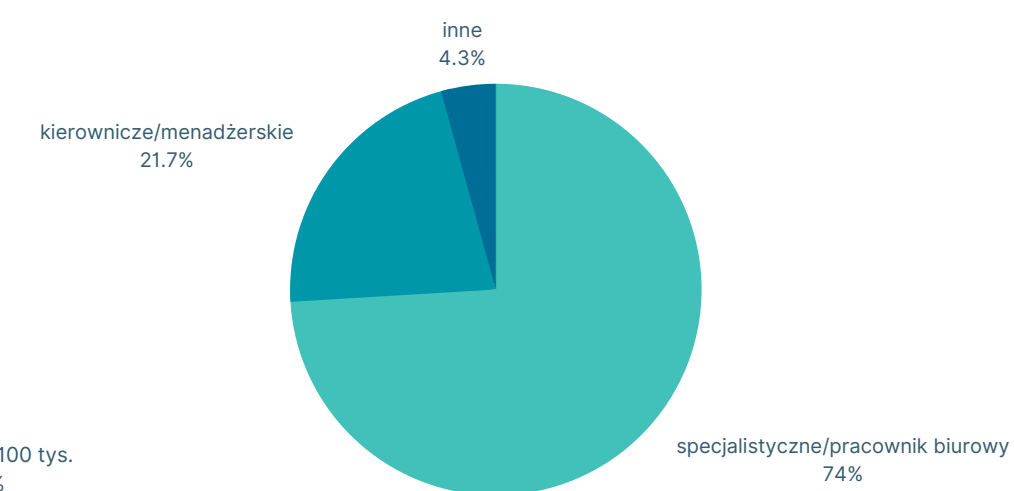
Wiek

Wykształcenie

Miejsce zamieszkania

Stanowisko

GŁÓWNE WNIOSKI

NIEPOKÓJ

Zdecydowana większość urzędników jest świadomych kryzysu klimatycznego i obawia się jego negatywnych konsekwencji w niedalekiej przyszłości, również w naszym regionie.

SŁABA WIEDZA

Wiedza urzędników o zmianie klimatu oceniona przez pytania sprawdzające wypada słabo. Brakuje głębszego zrozumienia problemu zmiany klimatu. W większości ich wiedza bazuje na samoedukacji poprzez źródła internetowe lub informacje przekazywane poprzez telewizję i radio. Jedynie co 10 badany wskazał jako źródło wiedzy szkołę czy uczelnię.

CZAS NA DZIAŁANIA!

Urzędnicy oczekują większego zaangażowania od instytucji, w której pracują, doceniając jednocześnie działania dotychczasowe. Rozumieją, że ich indywidualne codzienne postawy mają też znaczenie.

“

„Edukacja to najpotężniejsza broń
jakiej możesz użyć, aby zmieniać świat”

NELSON MANDELA

Realizacja badania, przygotowanie raportu: Sylwia Molewska, Biznes dla Klimatu

Współpraca merytoryczna: dr Aleksandra Kardaś, dr Agnieszka Sadowska-Konczal, Anna Sierpińska, Fundacja Edukacji Klimatycznej - wydawca portalu "Nauka o Klimacie"

Konsultacje metodologii badania: dr Krzysztof Leoniak, Katedra Psychologii Społecznej przy Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Dystrybucja ankiet: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot
Urząd Miejski w Gdańsku

